

HRVATSKI *glasnik*

Godina XIX, broj 21

21. svibnja 2009.

cijena 100 Ft

Treće državno hodočašće Hrvata u Koljnofu

Foto: Timea Horvat

Komentar

Manjine u parlamentu???

Već sedamnaest godina krše se ustavna prava manjina u Mađarskoj. Političke volje i konsenzusa njihova rješavanja nema.

Utemeljenjem Foruma nacionalnih i etničkih manjina, po riječima predsjednice Parlamenta Katalin Szili, otvorena je nova stranica u ubrzanju tijeka rješavanja i ispravljanja dosadašnjega stanja. Ali za to je potrebna duga procedura, i niz zakonskih normi koji bi dovele do bilo kakvoga pomaka. Mijenjanje izbornoga zakona, konsenzus većine, konsenzusi unutar manjina i između manjinskih zajednica. Iako je predsjednica Parlamenta optimist, kako kazuje Ottó Heinek u ime manjina, manjinske zajednice nisu optimisti to više ako se osvrnu na proteklih sedamnaest godina. Što je to sedamnaest godina? Moj se sin rodio prije sedamnaest godina, a pitanje parlamentarnog zastupstva manjina još uvijek nije sazrelo. Kao ni mnoga druga pitanja koje manjinske zajednice ne mogu riješiti unutar samih sebe, a ni prema većini jer nisu politički čimbenici. Ovih sam dana pročitala jednu zgodnu formulaciju o instituciji šutnje. Kada se šuti o nepoželjnim i tabuiziranim temama, to je zapravo „izraz straha od drugoga“. Naravno kako nema među političkim strankama konsenzusa. Zamislite, kada bi 13 manjina svaka imala svoga parlamentarnog predstavnika, mogli bi utemeljiti i frakciju, mogla bi se kupovati njihova potpora, imali bi i tržišnu vrijednost, moglo bi biti znatnih nepredvidljivih ili teže pod nadzorom državnih političkih posljedica.

Zakon o manjinama, pa i ustavni akt Republike Mađarske kaže u svom 68. paragrafu kako su nacionalne i etničke manjine koje žive u Mađarskoj ustavnopravni čimbenici i kako im Republika osigurava kolektivni udio u javnom životu, njegovanje vlastite kulture, uporabu jezika, obrazovanje na materinskom jeziku, pravo imena na vlastitom jeziku te pravo na manjinsko zastupništvo. U Hrvatskom saboru manjine imaju osam zajamčenih mandata. Nije to malo pogotovo kada se teško formira vlada. Pripadnici manjina u Hrvatskoj zastupnike biraju u posebnoj izbornoj jedinici koju čini područje Republike Hrvatske. Pravo predlaganja zastupnika imaju političke stranke, birači, udruge nacionalnih manjina. Ako zastupnike predlažu birači, za kandidaturu je potrebno skupiti sto potpisa birača. I ustav kazuje kako je biračko pravo opće i jednako. Opće i jednako. Nažalost, ova se dva pojma prema političkim potrebama doživljavaju, ostvaruju i krše.

Branka Pavić Blažetin

U nedjelju, 17. svibnja, u Hrvatskoj su održani lokalni izbori temeljem Zakona o izborima općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika grada Zagreba. Prvi su to neposredni izbori, a kandidati su birani apsolutnom većinom, po praksi sličnoj u europskim zemljama, na četiri godine.

Za mjesto župana, gradonačelnika ili općinskoga načelnika kandidat je morao dobiti 50% plus jedan glas, a ako ne, onda se održava drugi izborni krug 31. svibnja u kojem se kandidiraju dva kandidata s najviše dobivenih glasova u prvome krugu. Pobjeđuje onaj koji dobije većinu glasova. Po prvim procjenama, vladajuća stranka HDZ s koalicijskim partnerima može biti zadovoljna osvojenim rezultatima, a SDP je očekivao više. Zanimljivo je kako birači, budu li nezadovoljni radom izabranoga čelnika, mogu pokrenuti referendum za njegovu smjenu po Zakonu iz 2007. godine. Konačni će se rezultati izbora znati za dva tjedna, nakon drugoga kruga koji će biti održan u mnogim mjestima. Pravo glasa na lokalnim izborima imalo je 4,08 milijuna punoljetnih hrvatskih državljana s prebivalištem u Hrvatskoj, koji su birati mogli isključivo u mjestu prebivališta. Svatko tko je pristupio izborima, na biralištu je dobio četiri listića: ružičasti za izbor članova gradskog ili općinskog vijeća, smeđi za izbor vijećnika županijske skupštine, na bijelom listiću zaokruživali su se kandidati za gradonačelnika ili općinskoga načelnika, a na plavome za župana. Na 6591 biračka mjesta birači su odlučivali o 5443 mjesta u općinskim vijećima, 2206 u gradskim vijećima, o 866 vijećničkih mjesta u županijskim skupštinama te o 51 zastupniku zagrebačke gradske skupštine. Biral se i 20 župana i 42 zamjenika, načelnik grada Zagreba i njegova dva zamjenika, 126 gradonačelnika i 194 zamjenika te 429 općinskih načelnika i 435 zamjenika. Najesen bi se trebali održati i dopunski izbori u dijelu sredina u kojima nacionalne manjine imaju pravo na razmjernu

zastupljenost u predstavničkim tijelima. Riječ je o županijama u kojima neka manjina čini više od pet posto stanovništva te gradovima i općinama u kojima manjini pripada petnaest posto stanovništva. Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina propisao je da u tim jedinicama u

županijskim skupštinama te gradskim i općinskim vijećima manjina mora biti zastupljena u jednakom postotku kao i u stanovništvu. U gradovima i općinama, gdje manjini pripada između pet i petnaest posto stanovništva, manjini mora pripadati barem jedan vijećnik. Iste se odredbe odnose i na sredine u kojima su Hrvati u manjini te imaju pravo na zastupljenost u tijelima mjesne vlasti. Tamo gdje nije postignuta propisana manjinska zastupljenost na redovnim izborima, u vijeće i skupštinu mogu ući i oni kandidati koji su na najuspješnijim izbornim listama ostali ispod crte, a koji pripadaju manjini. Ne uspije li se u tome, ti vijećnici biraju se na dopunskim izborima. Po Zakonu manjine, s pravom na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima imaju pravo i na jednog od zamjenika mjesnih čelnika. Ako to ne ostvare na redovnim izborima, onda će se u tim sredinama održati najesen dopunski izbori. Brojčano jače manjine i njihove stranke koalirale su već na redovnim izborima, a i mnogi kandidati za čelnike su za jednoga od dva zamjenika odabrali i pripadnika manjina. Tamo gdje to nije tako, birači pripadnici manjina imaju pravo birati svoga kandidata te bi u tim sredinama mjesni čelnik mogao imati i tri zamjenika. Zakonsku obvezu da jedan od zamjenika mora biti pripadnik manjine, županije, gradovi i općine na koje se to odnosi morat će unijeti i u svoje statute u roku 60 dana od konstituiranja novih vlasti. Tada će biti prigoda da se statutom regulira i razmjerna zastupljenost u predstavničkom tijelu koju manjinama jamči ustavni zakon.

Branka Pavić Blažetin

Program Hrvatskog kazališta

22. svibnja 2009, u 19 sati, S. Mrožek: Emigranti, kazališna dvorana
 24. svibnja 2009, u 13.30 i 17 sati, N. Gernet–T. Gurewicz–D. Foretić:
 Patkica Blatkica, Serdahel, Mlinarci
 30. svibnja 2009, u 19 sati, A. Karagić: Pošteni varalica, Budimpešta.

Aktualno

Utemeljen Forum nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj

Foto: Ivan Jaksity

Dana trinaestog svibnja trinaest manjina, predsjednica Mađarskog parlamenta i predstavnici stranačkih frakcija u Mađarskom parlamentu, Stranke mladih demokrata, Saveza slobodnih libe-rala, Mađarske socijalističke i Kršćansko-demokratske-narodne stranke potpisali su dokument o utemeljenju, statut te preambulu Foruma nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj.

U svom obraćanju nazočnima predsjednica Parlamenta Katalin Szili, ujedno i sadašnja predsjednica Foruma, naglasila je kako je ovo povijesni korak u odnosima između manjina i Mađarskog parlamenta. Naime Forum će zasjedati najmanje dva puta godišnje, a njegovi članovi mogu sudjelovati u radu Parlamenta i u sedam parlamentarnih odbora manjine mogu delegirati svoje predstavnike bez prava glasa.

U radu Foruma sudjelovat će predsjednici državnih manjinskih samouprava te članovi Vlade i parlamentarnih frakcija. Parlamentarni odbori u čijem radu mogu sudjelovati predstavnici manjina, uzet će u obzir njihova mišljenja pri donošenju zakonskih akata glede pitanja koja se tiču manjina.

Katalin Szili je naglasila kako Forum ne želi zamijeniti ustavno pravo manjina na parlamentarno zastupstvo, te dok se to pitanje ne riješi, želi omogućiti dijalog između Parlamenta i manjinskih političkih predstavnika te na dnevnom redu držati pitanje rješavanja parlamentarnog zastupstva manjina sve do političke odluke o njemu.

Po mišljenju manjina, njihov glasnogovornik Ottó Heinek, predsjednik Njemačke državne samouprave, istaknuo je kako ne vidi mogućnost da se pitanje parlamentarnog zastupstva manjina, koje je na tapetu već sedamnaestu godinu, bez ikakve političke volje k rješavanju, riješi prije izbora 2014. godine. Mađarski parlament od 1992. godine krši ustavno pravo manjina. Nije riješeno

jedno od temeljnih prava manjinskih zajednica zajamčeno i Zakonom o pravu nacionalnih i etničkih manjina, pravo na parlamentarno predstavništvo manjina.

Kako u preambuli statuta Foruma etničkih i nacionalnih manjina stoji, poradi očuvanja kulturnih vrijednosti, čuvanja običaja, poradi razvoja, poradi nadzora tijeka donošenja i provedbe zakonskih normi i učinkovitijeg uključivanja u taj proces, uz podršku parlamentarnih stranaka i parlamen-

tarnih frakcija, utemeljen je Forum koji ne zamjenjuje niti nadomješta ustavno pravo manjina na neposredno parlamentarno zastupstvo.

Akt o utemeljenju Foruma trebao bi najesen biti dan na prihvatanje i glasovanje pred Parlament, čime bi i odluka Parlamenta potvrdila njegovo utemeljenje. Ono što je najvažnije jest činjenica da je Forum svojevrsno savjetodavno tijelo u kojem pravo glasa imaju 13 predsjednika državnih manjinskih samouprava te sa strane parlamentarnih frakcija delegirani zastupnici, a njegov rad usklađuje tajništvo predsjednika Parlamenta. Forum zasjeda najkasnije 30 dana prije podnošenja proračuna na prihvatanje Parlamentu. Sjednice saziva predsjednik Foruma ili polovina članova + jedan član, a u pojedinim temama i pitanjima Forum može utemeljiti privremene odbore i pododbore. Na dnevnom redu Foruma u prvom redu je rasprava strateških pitanja, a radi ostvarenja dokumenti se predlažu, prijedlozi formiraju, stavovi i izjave iznose u javnost. Za djelovanje sredstva treba osigurati Mađarski parlament. Dokumente Forum prihvaća konsenzusom, a članovi Foruma kao pozvani mogu sudjelovati sjednicama parlamentarnih odbora, a posebnu će pozornost posvetiti suradnji s Odborom za ljudska prava, manjine, civilna i vjerska pitanja, Odborom za obrazovanje i znanost, Odborom za kulturu i tisak, Odborom za izvangranične Mađare i vanjsku politiku, Odborom za samouprave i teritorijalni razvoj, Odborom za proračun, financije i državno knjigovodstvo te Odborom za gospodarstvo i financije. Predsjednik Foruma svagdašnji je predsjednik Parlamenta, uz dva dopredsjednika, predsjednici državnih manjinskih samouprava na rok od pola godine, rotirajući. Prvo zasjedanje Foruma je u lipnju.

Branka Pavić Blažetin

Sjednica HDS-ove Skupštine

Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, predsjednik Mišo Hepp sazva je sjednicu Skupštine koja će biti održana **23. svibnja 2009. godine s početkom u 10 sati** u Uredu Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró Lajos 24). Za sjednicu je predložen ovaj dnevni red: 1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik. Izvješća zamjenika predsjednika. Referenti: Đuso Dudaš, Matija Šmatović. 2. Prihvatanje bilance Neprofitnog d. o. o.-a „Croatica“ za 2008. godinu. Referent: Čaba Horvath, ravnatelj Croatice d. o. o.-a. 3. Prihvatanje bilance Zavičaja za 2008. godinu. Referent: Tibor Radić, ravnatelj Zavičaja d. o. o.-a. 4. Pripreme programa Državnoga hrvatskog dana u Podravini. Referent: Marija Vargović, predsjednica Odbora za kulturu i vjerska pitanja. 5. Rasprava o Pravilniku za stipendije. Referent: Gabor Györfvári, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje. 6. Rasprava o prodaji (Nagymező 49) i kupnji (Nagymező 68) nekretnine. Referent: Mišo Hepp, predsjednik. 7. Preuzimanje Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa i zgrade (Pečuh, Esze Tamás 3) Referent: Mišo Hepp, predsjednik. 8. Modificiranje osnivačkih dokumenata prema zakonu CV. 2008. godine. Referent: Mišo Hepp. 9. Razno.

Sjednica Croaticina Nadzornog odbora

Sukladno odredbama Pravilnika Croaticina Nadzornog odbora, predsjednica Odbora Marija Pilšić sazvala je sastanak Nadzornog odbora za **22. svibnja (petak) s početkom u 12 sati** u Ured HDS-a. Za sastanak je predložen ovaj dnevni red: 1. Neprofitno izvješće i prihvatanje bilance Croatice za 2008. godinu. 2. Izvješće o prodaji stare i kupnji nove nekretnine. 3. Ostala pitanja i prijedlozi.

SERDAHEL – Roditeljska zajednica mjesne osnovne škole, u suradnji s mjesnim civilnim društvima i manjinskom samoupravom, 23. svibnja organizira obiteljski dan, na kojem će biti nuđeni raznovrsni programi. Vatrogasno društvo i graničarska služba iz Letinja prikazat će vježbe za djecu, ustrojiti će se natjecanja za obitelji, pečenje lepinja, palačinki, hrvatski kviz, karaoke festival i plesačnica uz glazbu Sumartonskih tamburaša.

Mađarske uspomene na Rijeku

U organizaciji Zemaljske knjižnice Széchényi, 8. svibnja svečano je otvorena izložba „Mađarske uspomene o Rijeci“ mađarskog skupljača Csabe Skultétya.

PUŠĆA – Dana 25. travnja potpisana je Povelja o prijateljstvu i suradnji općine Pušća i grada Harkanja. Potpisali su je, u prigodi Dana Pušće, načelnica općine Anđela Cirkveni i harkanjski gradonačelnik István Bédy. „Ovim sporazumom želimo unaprijediti gospodarsku i kulturnu suradnju dvaju naroda, on je važan za očuvanje svijesti o vlastitim korijenima te pridonosi međusobnom razumijevanju multikulturalnih i gospodarskih veza europskih naroda. Suradnja s gradom Harkanjem, smještenom u mađarskom dijelu Baranje, te suradnja s Hrvatskom manjinskom samoupravom u tome gradu od velike su gospodarske važnosti ne samo za našu općinu nego i gospodarstvenike zaprešićkoga kraja“, rekla je za tisak načelnica Cirkveni. Gradonačelnik grada Harkanja naglasio je kako između dva susjedna naroda uvijek treba postojati most koji će spajati dobre ljude. Sporazum o suradnji i uspostavi prijateljskih odnosa potpisali su i KUD Pušća, predsjednica Anica Kiseljak, i harkanjska Hrvatska manjinska samouprava, predsjednica Žuža Gregeš.

ALJMAŠ – Miroljubov spomen-dan. U suorganizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave i Neprofitne udruge bunjevačkih Hrvata, u subotu, 30. svibnja, u Aljmašu se priređuje tradicionalni Spomen-dan Ante Evetovića Miroljuba (1862–1921), pjesnika i svećenika rodom iz Aljmaša. Već po običaju, sjećanje na istaknutog rodoljuba počinje u 14 sati u župnoj crkvi misnim slavljem na hrvatskom jeziku, a nastavlja se polaganjem vijenaca, spomen-sjednicom, i u 16 sati prigodnim kulturnim programom u kojem sudjeluju: KUD «Zora» Aljmaš, hrvatska skupina mališana iz aljmaških vrtića, aljmaški njemački KUD, Klub umirovljenika i KUD «Kolo» iz Tompe te solistica Anet Balažić iz Kačmara. Svečanost, kao što je uobičajeno, završava hrvatskim balom u gostionici «Žuto ždrijebe» u 19 sati, a goste će zabavljati orkestar «Čabar» iz Baje. Grad Aljmaš istoga će dana ugostiti i predstavnike prijateljskih gradova, među njima i Bizovca iz Hrvatske. Ove se godine ujedno obilježava 15. obljetnica suradnje dvaju naselja, koja je službeno uspostavljena još 1994. godine.

KANIŽA – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, 24. svibnja u Domu kulture „Medgyaszay“ priredit će se tradicionalna Kulturna smotra zalskih Hrvata. Na smotri sudjeluju: hrvatska skupina dječjeg vrtića „Rozgonyi“, pjevački zborovi iz Mlinaraca, Kerestura, Kaniže i Petribe, Plesna skupina iz Kerestura i Sumartona, tamburaši iz Kerestura i Kaniže, te recitatori iz serdahelske i sumartonske osnovne škole.

Nakon izvedbe mladoga solotrubača Ante Skenderovića i vokalnog umjetnika Gergelya Agócsa koji su izveli pjesmu „U riječkoj luci ratni brod“, mnoštvo uzvanika, napose predstavnike diplomatskog kora u Mađarskoj, predsjednika Republike Mađarske Lászla Sólyoma, veleposlanika Republike Hrvatske Ivana Bandića i veleposlanika Republike Italije Giovana Battistu Campagnolu pozdravio je glavni ravnatelj Zemaljske knjižnice István Monok, koji je održao i uvodno pozdravno slovo u kojem je istaknuo značenje privatne dokumentacijske zbirke, postignuća višedesetljetnoga marnog skupljanja g. Skultétya. Zahvalio je autoru, Andrei Benkő, urednici izložbe i izvanredno uređenog kataloga, te ostalim suradnicima i darovateljima, među kojima su Veleposlanstvo Republike Hrvatske, Hrvatska turistička zajednica, Institut za kulturna pitanja Republike Italije, Samouprava budimske utvrde, Književni muzej „Petőfi“ i drugi.

László Sólyom, među inim, naglasio je da taj postav ima mnogo veće značenje od obiteljske zbirke jer ocrtava i budućnost koja je glede nacionalne strategije veoma važna. U Rijeci svi mi dobro možemo vidjeti da je taj grad zajednički izgrađen, da je to zajedničko talijansko-mađarsko-austrijsko-hrvatsko djelo koje prikazuje zajednički suživot. U Rijeci su u mirnoj zajednici živjeli Talijani, Mađari i Hrvati. I baš zbog toga i danas neka nam je zajedničko: „Ljubiti cijelu nekad zajedničku nam domovinu“ – bila je završna rečenica predsjednika Sólyoma.

Srdačno pozdravivši nazočne i nadovezavši se na prethodne riječi, veleposlanik Ivan Bandić reče da sve ono što je u Rijeci građeno i stvoreno u prošlosti, na istom je mjestu do danas. Lijepa je Rijeka hrvatska, talijanska i mađarska jer su svi oni voljeli taj grad što su

ga zajednički i stvorili. Riječ je dobio i slavljениk, pisac, vlasnik zbirke Csaba Skultéty. Tijekom rečenih smo imali prilike upoznati okolnosti, poteškoće i mogućnosti ostvarenja izlaganja u Budimpešti, odnosno životni i emigracijski put osobe koja se posvetila očuvanju riječkih povijesnih, gospodarskih, trgovinskih i kulturnih vrednota. Izrekao je riječi zahvalnosti svima onima koji su pridonijeli ostvarenju ove izložbe, napose György Csótiu, veleposlaniku u Hrvatskoj, ravnatelju Turističke zajednice u Mađarskoj Marinu Skenderoviću, predsjedniku Saveza mađarske antikvaristike Lajos Kádaru te priređivačici i kuratorici izložbe Andrei Benkő. Izlaganje je završio navodom „Povijest se ne nalazi iza nas, nego ispod nas, na njoj stojimo“.

Otvaranju izložbe sudjelovalo je riječko izaslanstvo koje su tvorili direktorica Turističke zajednice Kvarnera Gordana Medved, predstavnic Gospodarske komore Županije Kvarner Vita Dujmović i predsjednik Udruge malih hotela i privatnih iznajmljivača Nedo Pinezić. Slijedio je prigodni umjetnički program gostiju iz Rijeke, opernih umjetnika Hrvatskoga nacionalnog kazališta „Ivan Zajc“ Vivian Gallette i Voljena Grbaca koji su u pratnji mađarske umjetnice na glasoviru Gabrielle Szentpéteri u duetu izveli fragmente iz Zajčeve opere „Mornari na palubi“.

M. Dekić

Urbani Šokci 4

„Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci“

Međunarodni okrugli stol Urbani Šokci 4 „Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci“ održan je u organizaciji Šokačke grane Osijek i Urbanih Šokaca grada Sombora. Programi su se ostvarili u Osijeku i Somboru 24. i 25. travnja. Istraživanja su se usredotočila na zemlju i šumu kao kapital u gospodarstvu, na književnost, likovnost i glazbu. „Šokački stanovi“ i „Bunjevački salaši“ zajedno sa zemljom i šumom temelji su gospodarstva kroza stoljeća. Izlaganja na Međunarodnom okruglom stolu Urbani Šokci 4 pokazala su da su „zemlja i šuma“ ne samo u srcima šokačkih i bunjevačkih Hrvata nego znače i život – danas u globalnome svijetu (uz vodu) najvažniji su izvori. Okruglom stolu sudjelovali su predavači iz Mađarske, Vojvodine/Srbije i Hrvatske. „Smatram da je ovaj skup dobro prihvaćen od strane sudionika, a osim toga tema Okrugloga stola vrlo je zanimljiva. Svoje radove predstavljaju stručnjaci u području šumarstva, ali jednako tako sudjeluju i književnici, muzikolozi, glazbenici“, navela je predsjednica «Šokačke grane» iz Osijeka, Vera Erl. Znanstveni radovi na tu temu bit će objavljeni, kao i svake godine, u Zborniku radova sudionika Okrugloga stola. Na ovogodišnjem okruglom stolu izlagala su i dva Hrvata iz Mađarske dr. Ivica Đurok i mr. Stjepan Blažetin.

bpb

Pred oltarom Črne Madone

Treće državno shodišće Hrvatov u Koljnofu

Žarko sunce je sprohadjalo vjernike uz tamburašku glazbu i hrvatsko jačenje 10. majuša, u nedilju dopodne, u šarenoj povorki na koljnofski ulica. Jedna narodna nošnja je bila lipša od druge, različite zastave kulturno-umjetničkih društava i crkvene jačke dali su nam na znanje koliko je u folkloru, a i po dijalektu bogat žitak Hrvatov u Ugarskoj. Hodočasna crikva u Koljnofu, ka je trenutačno u obnovi, s mnogo vjernikov je dočekala katoličane iz trih regijov, na trećem državnom shodišću Hrvatov, kojega je organizirao Odbor za kulturu i vjerska pitanja Skupščine Hrvatske državne samouprave. Kako je rekao član spomenutoga Odbora u Gradišću, Undanac Štefan Kolosar, teško je bilo još i u našoj regiji ljude gibati jer čez tajedan dan su Gradiščanci bili pozvani jur na treće shodišće, ovo je malo i previše. Međutim on je bio zadovoljan brojem hodočasnika ki su nazočili svetoj maši iz Kemlje, Umoka, Unde, naravno, i iz Koljnofa, ter Gornjega Četara, Kisege i Prisike. Na hrvatskoj maši, ku su celebrirali židanski dušobrižnik Štefan Dumović i mjesni farnik Antal Németh, jednako su diozimali predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, zamjenik predsjednika HDS-a Matija Šmatović, predsjednica Društva Gradiščanskih Hrvatov u Ugarskoj Marija Pilšić, a i domaći načelnik Franjo Grubić. Hodočasnu crikvu je čas za čas napunila hrvatska jačka i svirka Koljnofskih tamburašev pod peljanjem Geze Völgyija, a na orgulja je svirao mjesni kantor László Knull. Po riči Marije Vargović, predsjednice Odbora za kulturu i vjerska pitanja, suprot toga da su došli iz dalekih krajev samo vjerniki iz Zalske i Šomodjske županije, radosna je činjenica da se je jako čuda vjernikov javilo na ovu mašu i iz Gradišća. – Nam je cilj da naši Hrvati se uključuju u ovu organizaciju te svi zajedno malo molimo na materinskom jeziku i da malo pjevamo u crkvi, kako su nas naučili naši stari. Od Kaniže, dok smo putovali u Koljnof, mi smo na cijelom putu molili i ovako nam je

bila duša bolje svečanija. Ljudi hoće da znaju i pjevati i moliti na hrvatskom jeziku, ali nimaju dosta prilike. I takav put je najbolja prilika za to da u skupščini molimo i pjevamo, zajedno vježbamo to – je rekla jedna od glavnih organizatorov. Za mašom svi su bili pozvani na objed u mjesni kulturni dom, kade smo načelnika ispitkovali o dužnosti domaćina. – U Koljnofi je sad prvi put ovo shodišće što HDS organizira, a za nas je ovo velika čast. Naše selo svenek je bilo gostoljubivo, i ponosni smo da smo sad mi na redu i mi znamo ovo prirediti, iako 15. augustuša imamo veliko shodišće i skupljaju se kod nas Hrvati i iz susjednih zemalj. Ljetos ćemo dvakrat slaviti, to nije za nas tako strašno; 150–200 ljudi znamo sad pogostiti na objedu, naše žene su spekle poharaje, i crikvena stolica nam je pomagala. Kot i svenek Koljnofi, ki je došao, nigdar ni prošao gladan i žajan, tako će biti, ja mislim, i danas – je rekao za naš list Franjo Grubić. Dokle su veseli ljudi u velikoj dvorani za objedom i zapjevali, mi smo dalje iskali odgovore na naša pitanja. Franjo Dudaš, član KUD-a Podravina iz Barče, mi je povidao da je na ovo shodišće cijeli autobus dospio u Koljnof s vjerniki iz već hrvatskih sel: iz Potonje, Martinaca, Lukovišća, Novoga Sela, Brlobaša i Barče. – Nije bilo teško ljude nagovoriti da dođu u Koljnof jer smo kršćani i uvijek idemo svakamo, od Medjugorja, Marije Bistrice do našega Juda. U duhovnom smislu smo se danas ojačali iako smo na misi samo pola razumili. Mi smo se digli u pola pet, za nami je teško putovanje na kom smo molili krunicu i pjevali marijanske pjesme. Za objedom su gosti zapjevali i zatancali u zbogomdavanju, dokle je vani godina začela pljuscati ulice. Hodočasniki, jedni su krenuli još na pohod Šoprona, drugi su pak zastali u prisičkom Vjerskom muzeju Štefana Dumovića, tako je državno shodišće bilo povezano i s posjetom i željom za upoznavanje ovoga kraja.

-Timea Horvat-

Željko Hudek u Kaniži

Željko Hudek, hrvatski slikar, predstavio se kaniškoj publici svojom samostalnom izložbom, koju je priredila galerija Osnovne škole „Sándor Hevesi” 29. travnja. Prilikom izložbe prikazan je i isječak hrvatske književnosti i glazbene kulture u izvedbi učenika domaće ustanove, keresturske osnovne škole, mješovitoga zbora i tamburaša hrvatske manjinske samouprave grada.

Likovna galerija osnovne škole djeluje već 20 godina, vodi ju István Lengyak, umirovljeni učitelj, i svakog mjeseca u osnovnoj školi priređuje se izložba amaterskog ili profesionalnog slikara.

Poznanstvo sa slikarom Željkom Hudekom već je višegodišnja, zagrebački je slikar više bio puta sudionikom likovne kolonije „Kendli-major” blizu Kaniže.

Na svečanom otvorenju učenici keresturske škole recitali su pjesmu Stipana Blažetina, Frana Galovića i Grigora Viteza na hrvatskom, a učenici kaniške škole na mađarskom jeziku. Publika se mogla upoznati i s glazbenom kulturom slikarove rodne zemlje u izvedbi hrvatskoga kaniškog zbora (voditelj: Stjepan Prosenjak) i tamburaša (voditelj: Žolt Trojko).

Tibor Gerenčer, voditelj odjela za međunarodne veze gradske samouprave, otvorio je izložbu slikara čije su slike, po njegovu mišljenju, pune ljubavi prema čovjeku, na kojima se nađu sitne radosti iz svakodnevnoga čovjekova života i svatko može u njima pronaći nešto za sebe, nešto što upućuje na radost.

Željko Hudek rođen je u Zagrebu 1965. g., gdje je završio i Likovnu akademiju 2001. pod rukom prof. Dinka Trtovca. Radi kao samostalan umjetnik, sada živi u Austriji. Čest je gost u Mađarskoj i, kako reče, vrlo voli Mađarsku, gdje ima jako mnogo prijatelja. Za njega je sve inspiracija, ali najviše voli promatrati ljude u njihovoj životnoj svakodnevnici. Radi sa svim tehnikama, ali ovaj put se predstavio akrilom na platnu. Na slikama boje su jake, jednostavne jer, po njemu, boje su same po sebi veliko čudo i ne treba ih previše mijesati.

Umjetnik za svoj stil kaže da je tzv. stripovski naivni stil, kojim se na svijetu gotovo nitko ne bavi. Imao je već više izložaba u Mađarskoj, Austriji, Njemačkoj, Finskoj, Italiji, a iduće godine izložit će u Americi. beta

Hrvatski dom starih

Prisjetimo li se težnje hrvatske zajednice prema kulturnoj autonomiji, u kojem se zamišljaju ustanove s hrvatskim obilježjem, sadržajem, o kojima se brine sama hrvatska zajednica i nadzire njezino djelovanje, mogla bi imati mjesto i ustanova koja skrbi o starim ljudima. Hrvatski dom starih, u kojem bi mogli dobiti mjesto prije svega umirovljenici s hrvatskim podrijetlom, koji još dobro govore svoj zavičajni govor, poznaju stare tradicije i običaje, bilo bi mjesto gdje bi se sve to moglo čuvati zajedno. Naravno, prvotni je cilj tog projekta da se poboljšava kakvoća života osoba starije dobi, dostojanstveno življenje u onoj okolini na koju su navikli (s hrvatskim okruženjem) sa svim specifičnostima koje proizlaze iz hrvatskog podrijetla.

Mjesna samouprava prije četiri godine kupila je nekretninu koja bi odgovarala za izgradnju doma za stare osobe, mjesto je vrlo pogodno, blizu je dućan, crkva, pošta, a i liječnička i zubarska ordinacija. To je zemljište od 1955 četvornih metara, na kojem bi se gradio hrvatski dom starih sa smještajem za 50 osoba. Planovi su već gotovi, no za izgradnju bi trebalo 350-ak milijuna forinti. Prijašnjih je godina bilo mogućnosti za natječaj kod Ministarstva samouprava i socijalne skrbi, međutim ta mogućnost više ne postoji.

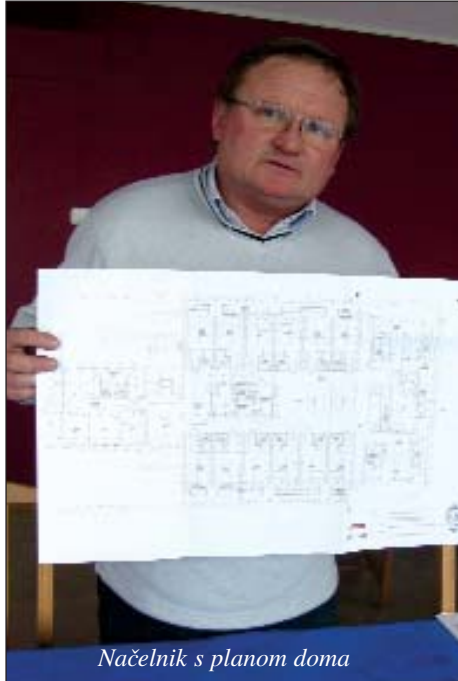
Zbog toga je načelnik Stjepan Tišler tražio pomoć od Hrvatske državne samouprave, odnosno zamisao kako bi se to moglo pokrenuti.

– *Mislili smo na hrvatski dom starih jednostavno zbog toga što se i u našim hrvatskim naseljima naglo povećao broj starih osoba koji žive osamljeno. Pomurje je jedinstvena regija gdje su sva hrvatska naselja na okupu, udaljenosti su vrlo male. Tu se radi o umirovljenicima hrvatskih naselja, o ljudima koji su oduvijek živjeli u hrvatskom okruženju, mnogi od njih teško govore mađarski. Teško se sporazumiju na mađarskom jeziku. Prema provedenim anketama 80% ispitanih bi se uselio u starački dom. Hrvatski dom starih zamišljamo tako da bi o starijim osobama iz sedam hrvatskih naselja skrbio taj dom. Osiguralo bi im se osoblje koje dobro govori hrvatski jezik –* reče o planovima načelnik Tišler dok je pokazivao planove staračkoga doma.

Položaj umirovljenika hrvatskih pomurskih naselja istraživala je diplomirana socijalna radnica iz Sumartona Gabrijela Vlašić. Prema njezinu istraživanju iz 2007. g., saznajemo ove podatke: Broj stanovništva starijih osoba u svakom selu je 25–30% žitelja. Na području živi 1200 stanovnika treće dobi, od kojih 400 muškaraca i 800 žena. Prosjek životne dobi muškaraca u Pomurju je niži od ostalih mađarskih područja.

Petnaest posto starih živi skupa s obitelji,

Hrvatska naselja u Pomurju, slično drugim naseljima u Mađarskoj, suočavaju se s problematikom starenja stanovništva, stoga se javlja i problem o njihovoj skrbi. Žitelji treće dobi u hrvatskim naseljima imaju svoja specifična obilježja zbog svojih hrvatskih korijena. Program o njihovoj skrbi treba biti sukladan s njihovim tradicionalnim, kulturnim, povijesnim osebujnostima. Mjesna samouprava u Serdahelu razmišlja upravo na taj način, pa kani izgraditi, utemeljiti Hrvatski dom starih. Mjesto je već naznačeno, planovi su gotovi, no nedostaju materijalni izvori, 350-ak milijuna forinti za izgradnju. Serdahelski načelnik Stjepan Tišler u svezi s tim zatražio je pomoć od naše krovne organizacije, Hrvatske državne samouprave.

Načelnik s planom doma

Njegovateljica kod tete Hanš

35% žive sami ili u istoj zgradi odvojeno, a 20% u socijalnom domu, oni su pak prisiljeni živjeti u mađarskim domovima. Upravo zbog tih razloga mnogi od hrvatskih umirovljenika ne misle rado na starački dom. Oni koji žive u mađarskim staračkim domovima, vrlo teško ili uopće se ne mogu uklopiti u mađarsku zajednicu. Njima je mađarski starački dom dvostruko stran, zbog jezičnih poteškoća često dolaze do sukoba, nedostaje im hrvatska molitva, hrvatska hrana. Očekivali bi da osoblje razgovara s njima na hrvatskom jeziku.

Starenje stanovništva djeluje na sveukupni gospodarski razvoj. U tim sustavima treba pronalaziti ravnotežu između prava starijih građana za dostojanstvenu starost, ali i prava mladih naraštaja za život. Preobrazba obitelji, izmijenjena uloga žene u obitelji, promjene radnoga vremena, migracije mladih naraštaja iz sela u gradove zbog radnih mjesta sve više povećavaju broj starih ljudi koji sami žive. Uspostaviti ravnotežu, odnosno organizirati cjelokupnu skrb starijih osoba možda bi se moglo riješiti domom starih gdje bi radno mjesto moglo dobiti tridesetak ljudi. stare bi osobe kod osoblja snažile znanje hrvatskoga jezika.

Kako se u naseljima odvija skrb o starima, ponajprije ovisi o mogućnostima mjesne samouprave. Gotovo u svakom selu postoji

izvaninstitucionalna skrb o starijim osobama u okviru kućne njege, no dom starih sa smještajem ni u jednom ne djeluje, čak ni za dnevni boravak.

Anet Lukač Švarc pomoćnica, njegovateljica u Serdahelu pruža kućnu pomoć za 37 osoba, neki od njih trebaju samo hranu, ali neki i drugu pomoć. Obavlja razne poslove za starce, kontaktira s kućnim liječnikom, brine se o njihovoj zdravlju, redovito im mjeri krvni tlak, šećer u krvi, nabavlja im što trebaju. Prema njezinu mišljenju umirovljenicima vrlo nedostaje društvo, često su sami kod kuće, trebaju ljudsku riječ.

Gđa Švarc svaki dan posjeti svakoga i vrlo rado ju čekaju. Teta Anica Hanš kaže da je vrlo sretna kada stiže njegovateljica, voli s njom porazgovarati. Ona se još može brinuti za sebe, samo malo teže hoda, fali joj društvo, mladi nemaju toliko vremena da satima budu kod nje i, kako kaže, danju bi rado otišla u dom starih, gdje bi mogla biti skupa s drugima, jer ona voli društvo, no zasada ne bi voljela potpuno se preseliti u dom starih.

Naravno, ima i takvih koji trebaju cjelodnevnu njegu, pa i nedavno se preselio jedan bračni par u starački dom.

Zadatak nije jednostavan za samoupravu, ali načelnik se nada da će se ipak naći rješenje i za taj problem.

Beta

Intervju

Udvar – selo u razvoju

Udvar je jedno od onih naših naselja u kojem još i danas živi zajednica bošnjačkih Hrvata. U baranjskom naselju Udvaru, na nekoliko kilometara udaljenosti od Pečuha, lani u studenome, pozivajući se na zdravstvene tegobe, načelnik sela László Rónai dao je ostavku. Tada su raspisani međuvremeni izbori za načelnika. Izvanredni izbori bili su održani 8. veljače 2009. godine. Na njima su bila dvojica kandidata: Mišo Božanović i Artur Ždral, obadvojica podrijetlom iz Udvara. Na izbore je izašlo 322 birača. Za novog načelnika izabran je Artur Ždral.

Udvarski načelnik Artur Ždral oženjen je, ima dva odrasla sina. Već 15 godina radi kao poduzetnik, a od 2002. godine kao zastupnik Mjesne samouprave radi za svoje rodno selo. U razdoblju od 2002. do 2006. bio je izabran i za zamjenika načelnika sela.

Njegov sadašnji mandat istječe za godinu i pol dana, ali dotada radi ustrajno s ostalim zastupnicima sela.

Razgovor vodila: Renata Božanović

Molim Vas da nam ukratko predstavite naselje?

– U neposrednoj blizini grada Pečuha nalazi se naše malo naselje zvano Udvar. Selo ima 790 stanovnika, od toga su u mirovini 230 osoba, a broj učenika je 110. Zahvaljujući blizini grada i novoizgrađenom dijelu, novim gradilištima sela, broj žitelja svake godine raste. Nekada je to bilo čisto bošnjačko selo, no u današnji se udio bošnjačkih stanovnika smanjio. Jedan razlog tomu je što imamo doista puno doseljenika, drugi razlog je da su se potomci nekadašnjih čisto bošnjačkih obitelji zbog posla odselili u obližnji grad, pa trebamo napomenuti da je broj onih koji sebe smatraju Hrvatima opao zbog miješanih brakova.

Što ste uspjeli ostvariti, pokrenuti u zadnje dvije godine?

– U domu kulture je iz skromnoga proračuna izgrađena kuhinja i proširen je prostor doma kulture kako bi se razne priredbe održale u boljim uvjetima. Željeznička postaja premještena je s rubnog dijela sela u središte kako Udvarci ne bi morali toliko pješčiti.

Kakav je ovogodišnji proračun Mjesne samouprave, kakve ciljeve želite ostvariti?

– Mogućnosti su nam znatno bolje nego prije nekoliko godina. Dio potrebnih financijskih sredstava nam stoji na raspolaganju, a dodatna sredstva želimo osigurati putem natječaja. Samouprava želi ostvariti nekoliko ciljeva još ove godine: planiramo obnovu putova, želimo izgraditi sportsko igralište u središtu sela, restaurirati nekadašnji zvonik, zbog sve lošije javne sigurnosti organiziramo civilnu organizaciju za obranu stanovništva, preko natječaja želimo nabaviti potrebna novčana sredstva za izgradnju novoga, suvremenijega kulturnog središta. Osim toga cilj nam je oživiti Harmonikaški festival koji je pokrenuo prije nekoliko godina Marko Radić. I ove će se godine prirediti tradicionalni Dan sela, 5. rujna.

Do koje je mjere osigurana infrastruktura u Udvaru?

– Ona nam je doista dobra, ali trebam istaknuti da nažalost ni do današnjega dana kanalizacija nije izgrađena. Što se nje tiče, i nadalje se borimo, pišemo natječaje kako bismo pribavili onaj visoki iznos koji je potreban za izgradnju mreže odvodnih kanala.

Što mislite, na koji će način utjecati nova autocesta M6 na vaše naselje?

– Smatram važnim izgradnju cestovne infrastrukture, tako i izgradnju autoceste M6 koja će prolaziti izravno kraj našega sela. Izgradit će se i ispostava policije za autocestu na katastarskoj površini. Glede autoceste koja je u izgradnji, trebam reći da to ulaganje u odnosu na nas nosi i pozitivne i negativne posljedice. Kao pozitivnu trebam naglasiti da će zbog blizine autoceste, po našim nadanjima, još više porasti zainteresiranost za naseljavanje te neki od naših stanovnika će imati mogućnost zaposliti se u tvrtkama čiji se djelokrug veže uz autocestu. Osim toga trebamo znati da bliskost autoceste i veliki promet privlači i one koji bi mogli naškoditi našem javnome redu. Sve u svemu, mislim da će ipak te pozitivne stvari prevagnuti one kojih nismo toliko željni.

Prvo ulaganje koje se veže za autocestu i naše selo jest da će se uskoro izgraditi japanska tvornica, a to će povećavati proračun sela glede poreza na obrt.

Kakva je suradnja s manjinskom samoupravom?

– Sa zastupnicima Hrvatske manjinske samouprave negujemo prijateljske odnose, i to nam uvelike pomaže u zajedničkom radu. Ja kao načelnik sela i kao privatna osoba, u svemu podupirem rad naše manjinske samouprave. Zahvaljujući zastupnicima, unatoč skromnim financijskim mogućnostima, svake se godine održava Dan hrvatske manjine u Udvaru pod nazivom Udvarsko veselje, ove godine će to biti 23. svibnja. Njihov program počinje malim nogometom, zatim poslije podne u 15 sati u domu kulture Udvarkinje će peći prave udvarske gibanice, a navečer u 18 sati slijedi kulturni gala program u kojem će sudjelovati poznati orkestri, solisti i plesne skupine kao što su: KUD Tanac (Pečuh), KUD Marica (Salanta), Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa (Pečuh), Orkestar Orašje (Vršenda), Mješoviti pjevački zbor iz Vršende, Darinka Orčik (Santovo), Orkestar Bačka (Gara), Djeca iz Udvara, Pavo Gadanji (Novo Selo) i Andor Végth (Boja).

Predstavljanje knjige Tomislava Žigmanova u Pečuhu

U suorganizaciji Matice hrvatske Pečuh i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, 13. svibnja u Hrvatskome klubu predstavljena je knjiga autora Tomislava Žigmanova, naslovom *Prid svitom – Saga o svitu koji nestaje*. Gosti predstavljanja bili su autor Tomislav Žigmanov, Helena Sablič Tomić i Dinko Šokčević. Predstavljanje je vodio Stjepan Blažetin.

Tomislav Žigmanov rođen je 12. svibnja 1967. u Tavankutu, gdje je pohađao osnovnu školu. Srednju elektrotehničku školu završio je u Subotici, a filozofiju na novosadskome Filozofskom fakultetu. Na istom fakultetu

polazio je i poslijediplomski studij. Živi u Subotici, radi u Novom Sadu. Područje mu je filozofijskog interesa, problematika praktičke filozofije u širem smislu, zatim etike i filozofije religije. Dosada je objavio dvadesetak filozofskih radova u hrvatskim, bosansko-hercegovačkim i srpskim časopisima (*Filozofska istraživanja, Crkva u svijetu, Obnovljeni život, Scopus, Dijalog, Vrhbosnensia, Habitus, Hereticus i Nova srpska politička misao*). Autor je niza znanstvenih radova o aktualnom položaju vojvodanskih Hrvata te eseja iz područja zavičajne povijesti, kulture i književnosti u periodici koja izlazi u Vojvodini (*Informator, Sveske, Rukovet, Klasje naših ravni, Subotička dani-ca...*), Hrvatskoj (*Republika, Nova Istra, Društvena istraživanja, Riječki teološki časopis, Croatica Christiana Periodica, Časopis za suvremenu povijest, Most – Bridge, Vije-*

nac, Hrvatski iseljenički zbornik...), Mađarskoj (*Hrvatski znanstven zbornik*) i Bosni i Hercegovini (*Hrvatska misao*). Piše i pjesme te reflektivnu prozu. Izvršni je urednik *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*. Objavio je knjige: *Raskrivanje (o svijetu i životu)*, pjesme (Subotica, 1998), *Iza efemerija svakodnevlja*, proza (Subotica, 2001, Zagreb, 2002), *Bunjevački blues*, pjesme (Subotica, 2002, 2003), *Bibliografija Hrvata u Vojvodini 1990–2002. (prinosi)* (Pula, 2005), *Bez svlaka mraka*, poema (Subotica, 2005), *Hrvati u Vojvodini danas – tražanje za identitetom* (Zagreb, 2006) i *Minimum in maximis – zapisi s ruba o nerubnome* (Zagreb, 2007). Za knjigu *Bunjevački blues* dobio je 2003. subotičko priznanje „Ferenc Bodrogrvári“, a za knjigu *Minimum in maximis – zapisi s ruba o nerubnome* 2007. nagradu „Zvane Črnja“ za najbolju knjigu eseja objavljenu u Hrvatskoj. Član je Hrvatskoga filozofskog društva, Društva hrvatskih književnika i Društva književnika Vojvodine. bpb

„Ogrlica za jutro i samoću“

U organizaciji Matice hrvatske Pečuh i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, 29. travnja predstavljene su antologije *Uz rub vremena* i *Ogrlica za jutro i samoću*. Obadviije su knjige izašle u Rešetarima u rujnu 2008. godine kao novi plodovi KLD Rešetari iz Rešetara, koje promiču pjesničku riječ i svojih članova i hrvatskih pjesnika iz svijeta. Na tribini u Hrvatskome klubu, koju je vodio književni kritičar i povjesničar Stjepan Blažetin, sudjelovali su Ivan de Villa, urednik, Ivan Slišurić, izbornik, i Lujo Medvidović, pjesnik. Kulturno-likovno društvo „Rešetari“ od 1998. godine redovito objelodanjuje svoj zbornik pjesama. U prvi zbornik, skromnog izgleda, pod naslovom „Šapat srca“ ušlo je 11 autora koji su djelovali u okviru samoga društva. KLD „Rešetari“ već sljedeće godine otvara svoja vrata svim hrvatskim pjesnicima u dijaspori, te se u drugom zborniku pod naslovom „Izvor na dnu duše“ nalazi velik broj hrvatskih književnika iz Mađarske. Od te godine pa do danas objelodanjeno je deset zbornika, KLD „Rešetari“ svake godine raspisuje natječaj na koji se javljaju hrvatski pjesnici iz cijeloga svijeta, od Australije preko Norveške, Kanade,

Italije, Mađarske do Austrije, Slovačke i Srbije te, naravno, iz Hrvatske. Pod okriljem KLD „Rešetari“ lani su objelodanjena dva zbornika. „Uz rub vremena“ donosi izbor iz pristiglih radova na raspisani natječaj tijekom 2008. godine, a u njemu se nalaze pjesme od 126 autora. Zbornik, zapravo svojevrsna antologija „Ogrlica za jutro i samoću“ objelodanjena je povodom desete obljetnice neprekinutog izlaženja zbornika i sadržava svojevrsni izbor iz dosadašnje pjesničke produkcije. Svojim djelovanjem KLD „Rešetari“ na najbolji mogući način spaja hrvatsko izvandomovinstvo s maticom zemljom, kazao je u svom uvodnom slovu, uz dosadašnje izbornike Ivana Slišurića i Đuru Vidmarovića, treći izbornik Stjepan Blažetin.

O dosada izdanim knjigama govorili su urednik Ivan De Villa koji je naglasio značenje povezivanja hrvatskih pjesnika u svijetu i značenje natječaja KLD „Rešetari“, čiji je poticaj prigrllila i Hrvatska matica iseljenika. Govornici su naglasili estetsku vrijednost objavljenih pjesama u svih objavljenih jedanaest zbornika, a pogotovo u antologiji „Ogrlica za jutro i samoću“, u kojoj pjesme imaju i hrvatski pjesnici iz Mađarske: Stipan Blažetin, Đuro Franković, Stjepan Blažetin, Jolanka Tišler. Tako Ivan Slišurić, govoreći o spomenutoj antologiji, reče: „Ovaj antologijski zbornik pjesnička je zbirka najkvalitetnije suradnje iz desetogodišnjeg literarnog rada i nakladništva KLD Rešetari.“ Ovogodišnji, 12. u nizu, susreti u Rešetarima bit će održani 26. rujna. Trenutno izbornici sastavljaju ovogodišnji zbornik za koji su pristigli radovi 145 pjesnika iz Hrvatske i svijeta. bpb

Trenutak za pjesmu Fra Krešimir Grga Mikelić Visovačko biserje

Na našem zvoniku
PODNE JE
najljepše na svijetu

* * *

Svilenim granama
VRBE
život osvajaju

* * *

Čovjek dolje
PTICA GORE
istom jabukom se hrane

* * *

U svakom stablu
BURA
različito zbori

* * *

Plavom rijekom
PLANINSKI SNIJEG
u dolinu putuje

* * *

U mirnoj uvali
STARI JEDRENJAK
glavu naslonio

* * *

Crnim rukama
STARI SAT
prošlosti odmahuje

* * *

Na zelenoj vrbi

CVIJET
nema imena

„Šetujemo lipi čas, Marija pred tvoj obraz...“

Skupno shodišće Gradišćanskih Hrvata u Pinkovac

Na skupno shodišće vjernikov iz gradišćansko-hrvatskih farova je pozvao glavni organizator, židanski dušobrižnik Štefan Dumović, 2. majuša, u subotu, u Pinkovac (Austrija), kade ljetodan gostuje kip Putujuće Celjanske Marije. Pod geslom „Šetujemo lipi čas, Marija pred tvoj obraz“ kih 35 ljudi se je otpravilo na put iz Unde, Prisike, Hrvatskoga Židana jur jedan dan prlje da bi piše krenuli prik kiseških brigova, Božuka, Bucse do Narde. U ovom selu je putnike dočekala prava gostoljubivost domaćinova, med kimi su bili skoro tridesetimi ki su drugi dan dalje pišačili u Gornji Četar, Hrvatske Šice, i ovako je nastala velika grupa od kih sto hodočasnikova ki su se kasnije našli i s Petroviščani. Pretežito dica, ali i mnogo odrašćenih je primilo jutarnji blagoslov od Ivana Šneller, mjesnoga farnika u mirovini, da bi potom pod ugarskom, hrvatskom i vatikanskom zastavom krenuli prik Gorice, pod peljanjem našega gospodina Tamása Várhelyia. Za savršenu organizaciju i ovput posebnu zahvalu upućujemo petrovskom hižnomu paru Horvat, teti Anici i tecu Andrašu, a s pinkovačke strane Dominiku Knorru. Skroz na putu nam je jaka bura otežavala pišačenje, ali volju da čim prlje ugledamo Pinkovac, ništ nam ne bi moglo odzeti. Pred Pinkovcem zastali smo još kod avionske stanice, kade su nam žedju utišili domaćini, malo smo počinuli i u 16 uri našli smo se s onimi hodočasnikima ki su dospili na autobusu, privatni auti na shodišće. Katoličanska mladina Pinkovca je dočekala ter pozdravila putnike pri ulazu sela i skupa, jačuć smo išli svi do crkve kade je mjesni dušobrižnik Štefan Raimann s radosnim srcem primio u vlašćem Božjem domu daleke putnike. Dvojezičnu mašu su celebrirali Štefan Dumović, Ivan Šneller, Tamás Várhelyi i Franjo Pšeničnjak, pater iz Zagreba, a med vjerniki su bili i dragi gosti iz

Hrvatske, ognjogasci iz Šenkovca ter Dubrave. S nami su pišačili i dva mladi jurski bogoslovi: Richard Vegerbauer iz Vedešina ter Csaba Németh iz Benesedžodža (Bánokszentgyörgy) ke je ulovila ta čast da pri prošeciji mogli su nositi kip Celjanske Madone. Mašu je na orgulja muzički sprohadjao Mirko Berlaković, kantor Kisežanov, sa svojim zborom iz spomenutoga grada. Za svetom mašom i prošecijom svi su bili pozvani na agape, zato i posebno zahvaljujemo Pinkovčanom da su nas ovako lipo primili i bogato pogostili. U razgovoru sa Štefanom Dumovićem je ponovo naglašeno, u naporni shodišći nije samo tijelo izloženo teškoj probi, nek i jedna duševna torba je s nami, zbog česa človik svenek mora znati zašto ide na put, kakove prošnje, želje, zahvalnosti nosi k Putujućoj Celjanskoj Mariji.

- Timea Horvat -

Uskoro suradnja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov sastao se u srijedu, 13. svibnja, u Pečuhu s predstavnicima Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, što su ga predvodili predsjednik prof. dr. Ernest Barić, dopredsjednik mr. sc. Stjepan Blažetin, te voditelj katedre za hrvatski jezik i književnost prof. dr. Dinko Šokčević.

Nakon kratkog predstavljanja dvaju Zavoda, njihovih misija te dosadašnjih i planiranih aktivnosti, razgovaralo se o položaju i problemima znanstvenih ustanova u hrvatskim manjinskim zajednicama.

Na koncu zaključeno je da uskoro treba pristupiti i dogovaranju o zajedničkim aktivnostima dviju ustanova. Osim što bi se trebala odvijati redovita komunikacija između vodstva dvaju zavoda, postoji potreba i međusobnoga gostovanja predavača na tribinama te znanstvenim i stručnim skupovima, što bi se već od jeseni moglo ostvariti, te planiranja zajedničkih znanstveno-istraživačkih projekata, napose na području povijesne kulturne baštine, koja je jednom dijelu vojvođanskih i Hrvata u Mađarskoj zajednička.

POZIVNICA

„Oj, Santovo, prikriko ti cviče, najlipše si zorica kad sviče.“

SANTOVO, MOHAČ – Promocija. Santovačka Hrvatska manjinska samouprava i Izdavačka kuća Croatica srdačno

Vas pozivaju na predstavljanje knjige Živka Mandića: **Šokica sam i bit ću dovika – santovački bečarci**, koje će biti održano u srijedu, 27. svibnja 2009. godine, u 19 sati u mjesnoj Hrvatskoj osnovnoj školi. Izdanje će predstaviti Joso Šibalin, ravnatelj škole, a o nastanku djela će govoriti sam autor. Sutradan, u četvrtak, 28. svibnja, Mandićeva će se knjiga predstaviti u Šokačkoj čitaonici u Mohaču, također u 19 sati.

SANTOVO, PETRIJEVCI – Suradnja santovačke Hrvatske manjinske samouprave i Općine Petrijevci uskoro će biti obogaćena novim susretom. Naime skupina od četrdesetak učenika i nastavnika Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma iz Santova u petak, 29. svibnja, gostuje u prijateljskom naselju povodom Dana Osnovne škole Petrijevci. Tijekom dana bit će upriličen rukometni susret prijateljskih škola, a folklorna skupina santovačke škole nastupit će i u prigodnome kulturnom programu u povodu obilježavanja Dana škole. Podsjetimo da će u okviru uspješne suradnje, koja je počela još u jesen 1994. godine, ovo biti treći susret tekuće godine. Naime članovi santovačke Hrvatske manjinske samouprave u siječnju su gostovali prvi put u Petrijevcima, kada je dogovoren plan godišnjih programa prijateljskih naselja, a 15. travnja nazočili su svečanoj predaji nove športske dvorane, vrijedne dva milijuna eura. Pošto je u jesen prošle godine seosko vijeće santovačke samouprave bilo u posjetu Petrijevcima, u lipnju se očekuje uzvratni susret petrijevačkog Općinskog vijeća. Zatim slijede uzajamni susreti u srpnju na Žetvenim svečanostima u Petrijevcima, susret rukometaša i rukometašica na Međunarodnome rukometnom turniru na tromeđi u Santovu, u rujnu okupljanje folklorasa i predstavnika KUD-ova te naselja na Susretu prijateljskih naselja u Santovu, i nakraju posjet učenika i nastavnika petrijevačke osnovne škole Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu.

Treće predstavljanje Leksikona u Mađarskoj u Santovu

Obavljena trećina posla, ali još mnogo predstoji

Obavljena je trećina posla, dakle preostaje još podosta, ali već i dosada je učinjeno vrlo mnogo. Dosada je objelodanjeno osam svezaka, a u njima obrađeno deset slova, od A do G – rečeno je uz ostalo povodom predstavljanja Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, koji od 2004. godine izdaje Hrvatsko akademsko društvo u Subotici, a koje je u suorganizaciji s mjesnom Hrvatskom manjinskom samoupravom održano 24. travnja u Santovu. Kako je najavljeno, do ljeta izlazi i 9. broj koji će obraditi slovo H.

Tako je nakon Segedina i Pečuha ovo bilo treće predstavljanje Leksikona u Mađarskoj, a za to da se ono održi baš sada i baš u Santovu, kako smo uz ostalo čuli, postojala su najmanje tri razloga. Prije svega da je potkraj 2008. godine u Subotici objavljen osmi svezak Leksikona, s druge strane istovremeno je zbog velikog zanimanja najšire javnosti ponovno tiskan prvi, već izmijenjeni i dopunjeni svezak, i kao treće, to što je upravo Santovo najzastupljenije od Hrvata u mađarskom dijelu Podunavlja. I to ne samo zato što je najmarljiviji suradnik iz Mađarske rodnom Santovac nego iz prostih razloga što su se tu Hrvati najbolje očuvali.

U predvečernjim satima u prostorijama Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma okupilo se pedesetak pripadnika hrvatske zajednice, koji su sa zanimanjem pratili živopisna izlaganja što su ih održali gosti književne tribine i susreta s čitateljima **Slaven Bačić**, glavni urednik Leksikona iz Subotice, i **Živko Mandić**, suradnik Leksikona iz mađarskog dijela Podunavlja, iz Budimpešte, a rodnom iz Santova. Susretu je nazočio i urednik dopisništva Hrvatske riječi, tjednika Hrvata u Vojvodini, inače književnik **Mirko Kopunović**, također iz Subotice.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika santovačke Hrvatske samouprave, **Slaven Bačić** ukratko je govorio o nastanku, ciljevima, budućnosti i značenju ovoga kapitalnog djela, ali i o mjestu Santova i Santovaca, koji su se, po njemu, najbolje uspjeli očuvati.

Kako reče Bačić, ovaj su posao započeli još negdje 2001. kada se rodila zamisao da se

napravi jedan Leksikon o Hrvatima između Dunava i Tise, od Novog Sada do Senandrije, i to iz jednostavnih pobuda.

«Sami o sebi znali smo jako malo, znali smo ono na što se sjećamo, ali ako smo nešto htjeli pročitati, mogli smo doći do onoga što su najčešće o nama pisali drugi s prešućivanjem ili s iskrivljavanjem nečega. Odlučili smo dakle pisati o nama, Hrvatima, a da ne gledamo granicu koju imamo između Srbije odnosno Vojvodine i Mađarske. Mjesecima smo govorili o tome kako bi se zvao ovaj Leksikon, da bude leksikon ili enciklopedija, hoće li biti podunavski i bački, hoćemo li u naslov staviti Bunjevci i Šokci ili samo Hrvati, ili i jedno, i drugo, i treće.»

Naglašeno je uz ostalo kako je u osam svezaka pisala 101 osoba, ukupno se pisalo o 881 pojmu, ima 64 uputnice, 417 ilustracija na ukupno 628 stranica.

Nije to nimalo lak posao, reče uz ostalo Bačić, pogotovo kada se zna da «Mađari, Slovaci, Rumunji u Vojvodini, imaju ustanove i ljude u njima kojima je to posao, koji će sjesti pa će prelistati neka stara izdanja, istražiti nešto više, a mi to nemamo».

O svojim dojmovima kada je u pitanju Santovo, istaknuo je:

«Ono što je za vas Santovce posebno zanimljivo da, ne samo zato što su glavni suradnici iz Mađarske iz Santova, pa prema mojoj procjeni ima najviše Santovaca, ako gledamo nekakav omjer, negoli Hrvata iz drugih mjesta, nego je to i rezultat nečeg objektivnog. Koliko sam ja uspio shvatiti, Hrvati su se ovdje uspjeli koliko-toliko najbolje

očuvati, i putem ove ustanove, Hrvatske osnovne škole u Santovu. Mislim da je to upravo zbog toga što ste se spletom okolnosti, jer u nevolji se ljudi bolje zbliže i jačaju, uzdignu u odnosu na ostale Šokce, koji su kako je to onda 1919. godine izgledalo, bolje prošli od vas.»

Živko Mandić osvrnuo se na život i djelo podunavskih Hrvata u mađarskom dijelu Podunavlja, od Santova do Budima, nabrojivši niz istaknutih osoba.

«Radujte se Bačvani, radujte se Santovci što imamo tako slavnu prošlost, što imamo tako bogatu, šaroliku kulturu, što imamo i toliko kulturnih poslenika na našoj njivi» –reče uvodno **Živko Mandić** obraćajući se svojim suseljanima. «Da je to uistinu tako, zorno svjedoči i ovo vrijedno djelo koje je svjetlost dana ugledalo u Subotici u izdanju Hrvatskog akademskog društva. Mi Bačvani u mađarskom dijelu, a i mi Santovci Suboticu smo uvijek smatrali središtem, iz toga grada stizali su nam omiljeni kalendari, Subotica nam je slala kapelane i župnike. Samo da spomenem Blaška Rajića koji je u Santovu došao 1905. godine. Hrvatska inteligencija bila je i ostala najjača i najbrojčanja upravo u Subotici. Njoj valja pribrojiti i glavnog urednika Leksikona Slavena Bačića, i izvršnog urednika Tomislava Žigmanova. Oni su uzeli na sebe najveći teret, veoma težak, složen, ali nadasve plemenit posao, usklađivanje rada velikog broja vanjskih suradnika. Objavljeno je osam svezaka, to su pokusna izdanja, dakle mogu se još izmijeniti, dopuniti, ponovno izdati. Suradnici iz Mađarske jesu sada već pokojni dr. Marin Mandić, te Ladislav Heka koji najviše piše o Hrvatima u Segedinu (jer nekoć Hrvata najviše je bilo u Baji, a zatim u Segedinu). Leksikon se preporuča svima koji se поблише žele upoznati s prošlošću i sadašnjošću Hrvata, svih hrvatskih etničkih skupina, od Bunjevaca, Šokaca i Raca, te do Dalmatina na ovim prostorima.»

U nastavku je **Živko Mandić** osim drugog iznio i nekoliko statističkih podataka prema

kojima je u osam dosadašnjih svezaka obrađeno 940 natuknica, objavljeno 450-ak ilustracija, 160 bitnih pojmova, opisano je 90-ak naselja, isto toliko društava, udruga, 50 naših izdanja, novina, kalendara, 30-ak političkih događaja, 20 istaknutih bunjevačkih plemićkih obitelji, 17 narodnih običaja i blagdana. Riječ je o narodnim skupinama koje su imale, a i danas imaju živ, bogat i sadržajan kulturni i društveni život.

Nakraju je najavio i deveti svezak koji je u pripremi: tu ćete pod slovom H upoznati svekolike hrvatske samouprave, hrvatske ansamble, medije, Hadrovicsa, Heppa, a u ovaj sljedeći svezak ulazi još jedan zaslužni djelatnik Antal Hegedűs, koga se Santovci i dan-danas rado sjećaju, uzoran pastir našega puka, koji je svojom nazočnošću uveličao ovo predstavljanje u Santovu.

Santovci su posebno dirnuti dolaskom **Antala Hegedűsa**, nekadašnjega santovačkog župnika, koji je u Santovu služio od 1965. do 1973, a bio je omiljen i u hrvatskoj i u mađarskoj zajednici. Prisjetivši se nekadašnjih dana, on se obratio okupljenima, a zatim su zajedno otpjevali crkvenu pjesmu Svet, svet, svet te narodnu Vesela je Šokadija.

Tom prigodom predstavljena i jedna nova knjižica, **Bilježnica za povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata Josipa Temunovića**. Ovo djelo koje je Hrvatsko akademsko društvo u Subotici odlučilo objelodaniti njemu u čast, jest feljton koji je on u nastavcima objavljivao u Hrvatskoj riječi, a nazvali smo je Bilježnica... U ovoj knjizi nećete naći mnogo podataka, ili puno preciznih podataka kao u Leksikonu, nego naznake nekih ideja i procesa koji su utjecali na Hrvate – Bunjevice i Šokce, o tome tko su Iliri, Dalmati, o Bosni, kolijevci Šokaca, i Hercegovini, kolijevci Bunjevaca. Cilj je ove knjižice bilo promicanje naznačene teme, a cilj Leksikona da uđe u što više naših domova – reče nakraju Slaven Bačić, koji je zahvalio na pozivu i srdačnom dočeku Santovaca.

Stipan Balatinac

*HKD Četarci-FA „Ivan Goran Kovačić“
Sisak*

Na Hrvatskom danu potpisivanje povelje o prijateljstvu i suradnji

Hižni par Šaller iz Gornjega Četara je otputovao 8. majaša, petak, na poziv Folk-lornoga ansambla „Ivan Goran Kovačić“ u Sisak, prilikom ljetosnjega koncerta i 57. obljetnice djelovanja i postojanja toga društva. Anica Šaller je predsjednica Hrvatskoga kulturnoga društva Četarci, a nje muž Joži, predsjednik je četarske Hrvatske manjinske samouprave. Oni su jako angažirani u spomenutoj folklornoj suradnji ka je pred dvimi ljeti štartala i u Sisku pravoda su našli iskrene prijatelje, prvenstveno u osobi Ivica Posavca, predsjednika FA „Ivan Goran Kovačić“, ter Željka Maljevca, novinara Sisačkoga tajednika. Prilikom gostovanja u Sisku, četarske zastupnike pozdravio je sisački načelnik Dinko Pintarić, a imali su priliku upoznati se i sa saborskom zastupnicom Ivankom Roksandić ka je i kandidatkinja za županicu. Ona je obećala pomoć u nabavi narodnih nošnjev i instrumentov za Četarce, ki su pak krajem prošloga ljeta iznenadjeni velikimi paketi hrvatskih knjig, devedeov, ce-dejkov i različitih predmetov, što su sve Siščani darovali stanovničtvu i knjižnici južnogradiškanskoga sela. Po prethodni plani, društva će 30. majaša na Hrvatskom danu u Gornjem Četaru potpisati povelju o prijateljstvu i suradnji, a na „Lipanski susreti“, 14. junija, u nedilju, pak isti dokument bit će zapečaćen i u Sisku. Tom prigodom će četarski nastup i muzički pratiti sisački svirači, a to je još jedan znak zvanarednoga skupnoga djelovanja. Sakupljanje knjig za Četarce u dotičnom gradu još nije završeno, a sljedeći misec, kad Gradiščanci ponovo budu boravili u Sisku, onda će im biti i novi primjerkki svečano uručeni.

KISEG – Na kraju majaša u nimški grad Vaihingen, kraj Stuttgarta, će putovati Hrvati iz Kisege, u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, pod vodstvom predsjednika Šandora Petkovića. Hrvatska delegacija je pozvana na trodnevnu svetačnost na koj će sudjelovati i njev pjevački zbor Zora. Prošlo ljeto su Hrvati iz Nimške gostovali u Kisegu i ov povratni poziv kaže da partnerska suradnja na kulturnom polju sve je jača i na temelju sazida i daljnje kontakte. Gostovanje kiseških Hrvatov u Nimškoj durat će od 30. majaša do 2. junija.

Marija F. Huljev

„Velika nagrada zlatnoga pauna” umočkoj tamburaškoj glazbi

U Umoku jur dvajset ljet teče kvalitetno djelovanje u budjenju hrvatske svisti, jezika i tradicij. Pred dvajsetimi ljeti je Joško Jurinković, današnji predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, pohodio ljude, od hiž do hiž, da bi došli jačiti da bi se skupno našli pri hrvatski druženji. Iz tih početnih korakov je izraslo i tamburaško djelovanje, a kasnije folklorna aktivnost Hrvatskoga kulturnoga društva Kajkavci. Ovpot malo već riči ćemo potrošiti na tamburaše, ke tajedno ter redovno skuplja pri instrumenti Koljnofac Ivan Sallmer ki je s manom pred kratkim podilio još jednu veselu vist: „Kako se to jur sigurno zna, tamburaški orkestar Kajkavci iz Umoka u prošoljetošnjem, četrnaestom, kvalifikacijskom periodu osvojio je zlatnu nagradu i tim zajedno i nagradu Zlatni paun. Ovo ljet je Savez ugarskih jačkarnih zborov i muzičkih sastavov (KÓTA) raspisao naticanje za sve one orkestre, pjevačke zbove i soliste ke jur imaju tu nagradu“ – je rekao Ivan Sallmer. Ovako je na posebni poziv, 26. aprila, u nedilju, na toj smotri nastupao i tamburaški sastav Kajkavci, kade je sudjelivalo već od trideset grup u zalskom naselju Alsópáhok. Kako je nadalje rekao peljač ove formacije, s ovim nastupom su Kajkavci ne samo okrunili svoj prvi decenij djelovanja nek su osvojili i „Veliku nagradu zlatnoga pauna.“ Ovo istaknuto muzičko odličje je dodiljeno samo pet

Tamburaši Kajkavci s predsjednikom Hrvatske manjinske samouprave Joškom Jurinkovićem

diozimateljem, med njimi našim Kajkavcem. Po Sallmerovi riči, djelovanje umočkoga tamburaškoga sastava je jur odavno pračeno s velikom pažnjom svih stručnih organizacijov u Ugarskoj, tako dobivaju i pozive na razne priredbe, dokle hrvatsko priznanje nekako još uvijek kasni i fali. Od česa smo se medjutim malo bojali, izgleda, zgodalo se. Naime Ivan Sallmer je na tom nastupu zadnji put vodio Kajkavce, od njega je ulogu dirigenta prikzeo rodjeni Umočan i strastveni primaš Adam

Horvat. Kajkavcem ništ drugo ne preostaje nek dalje se rediti na velike zgoditke.

A to će najprlje biti putovanje krajem ovoga miseca partnerskom kulturnom društvu u Hrvatsku (Savski Marof), potom 26. julija, u nedilju, na umočkom kiritofu predstavljanje najnovije CD-ploče ter 21. i 22. augustuša svečevanje desetljetnoga postojanja tamburaške glazbe u Umoku.

-Tiho-

Zlatna kvalifikacija, zlatni paun i posebna nagrada koljnofskim tamburašem „Goranci”

Na svečanoj gali „Zlatnoga pauna”, ujedno i na 14. Državnoj kvalifikaciji narodne mužike, uz umočke „Kajkavce”, su nastupali s velikim uspjehom i koljnofski tamburaši „Goranci” 26. aprila, u nedilju, u selu Alsópáhoku. Ovo naselje ljetos svečuje 750. jubilej svojega prvoga pisanoga spominjanja, a s druge strane njev jačkarni zbor tijekom ljet je zvanarednim uspjehom širio dobar glas sela. Na ov veliki zgoditak su dospili i prik hatara, i iz Slovenije ter Slovačke da bi sudjelivali na smotri Saveza ugarskih jačkarnih zborov i muzičkih sastavov (KÓTA). Ovpot su pozivnicu dostali samo one grupe ke stručno odobreno vrhunski sviraju, jaču i ke su lani u Juri sa zlatnom kvalifikacijom završili državno naticanje. U programu su sastavi od 8 do 10 minut imali priliku da se predstavljaju i dokle su umočki

„Kajkavci” otpeljali slušateljstvo na muzičko putovanje prik Gradišća do Zagorja i Slavonije, koljnofski „Goranci” su vridno tumačili mjesne bisere narodne glazbe ter gradišćanske kulture.

Petočlani žiri s predsjednikom dr. Imrom

Olsvaiem, istraživačem narodne glazbe, produkciju Gradišćanskih Hrvatov je ocijenio i nagradio visokim priznanjem. Kako smo o tom pisali, „Kajkavci” su mogli prikzeti Veliku nagradu zlatnoga pauna, a u povijesti te nagrade prvi put se je zgodalo da je ovo priznanje dodiljeno narodnosnom orkestru. „Goranci” su pak završili državnu zlatnu kvalifikaciju, ponovnu nagradu zlatnoga pauna i za zvanaredno sudjelovanje na ovoj smotri dobili su i posebnu nagradu Saveza ugarskih jačkarnih zborov i muzičkih sastavov (KÓTA) ter Zaklade Tradicija. Kotrigi koljnofske tamburaške grupe „Goranci” od 2005. ljeta sviraju skupa ter su pripadnici raznih generacijov ki su na kraće-duglje vrime otkinuti od tamburanja. Njev cilj je sačuvanje narodnoga muzičkoga blaga ne samo Koljnofa nek i cijeloga gradišćanskohrvatskoga naroda.

-Tiho-

Završno zemaljsko natjecanje osnovaca

U budimpeštanskom središtu Hrvatske državne samouprave 22. travnja (srijeda) s početkom u 10 sati, u organizaciji Instituta za istraživanje i unapređivanje nastave, nakon rješavanja prethodnih pismenih zadataka, održano je završno natjecanje osnovaca u znanju hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa.

Pristigle učenike iz šest naših dvojezičnih i škola s predmetnom nastavom (Pečuh, Budimpešta, Santovo, Serdahel, Salanta, Lukovišće) pozdravila je odgovorna suradnica za predmetnu nastavu hrvatskoga jezika u spomenutoj ustanovi Magdalena Šibalin. Nakon predstavljanja članova prosudbenog povjerenstva, što su ga činili Matilda Bölcs, Tomislav Krekić i Magdalena Šibalin, sudionici natjecanja iz škola s predmetnom nastavom otpočeli su usmeno potvrđivanje svog znanja.

U I. kategoriji natjecanja sudjelovali su učenici koje je dopratila nastavnica Eva Adam Bedić (Salanta): *Dominika Stanić* i *Marko Marković*; učenici nastavnice Anice Popović (Lukovišće): *Máté Balogh* i *Alek-*

sandra Reiz; učenici nastavnice Jelice Mihović Adam (Serdahel): *Aleksandra Hederić* i *Nikola Takač*.

U II. kategoriji sudjelovali su učenici nastavnice Marije Žužić Kovač (Santovo): *Berta Stipanov*, *Zvonimir Balatinac* i *Marko Kovač*; učenici nastavnice Marije Jakšić Popović (Pečuh): *Tihana*

Vasić, *Mirella Rónai* i *Zsófia Kalmár*, učenici nastavnice Marije Petrić (Budimpešta): *Inez Kvadra* i *Marko Kovač*.

U kategoriji narodopisa sudjelovalo je dvoje učenika: *Zvonimir Balatinac* i *Marko Kovač*.

Osim diplome, svaki je sudionik dobio poklon.

Kao i kod natjecanja naših srednjoškola, prosudbeno povjerenstvo je i ovoga puta znanje učenika bodovalo tajno, što znači da će dane škole konačne rezultate saznati poslije, te da će se priznanja predati u svibnju u Budimpešti. I ovoga puta skrećemo pozornost na svi koji postignu istaknute rezultate, bezuvjetno budu nazočni pri uručivanju spomenica.

M. Dekić

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fitehaza

MOHAČ – Obilježen Dan djece.

U organizaciji Šokačke čitaonice u Mohaču, ove je godine prvi put obilježen Dan djece. Uz pomoć Čitaoničina vodstva, djelatnika vrtića „Eötvös” i roditelja, djeca su provela jedno zabavno popodne.

II. Natjecanje za najljepšu Hrvaticu u Mađarskoj

20. lipnja 2009, subota, u 19 sati
 Obrazovno središte grada Selurinca,
 natkrivena pozornica

Očekujemo prijave djevojaka iz Mađarske, hrvatskoga podrijetla, s navršenih 16 i nenađenih 26 godina. Natjecateljice se trebaju predstaviti na hrvatskom jeziku i biti odjenute u narodnu nošnju, dnevnu odjeću i večernju toaletu, za koje se trebaju same pobrinuti. Svaka će natjecateljica dobiti cvijeće i dar, a pobjednicu te prvu i drugu pratilju očekuju vrijedna putovanja i nagrade.

Pobjednica natjecanja ima pravo biti nositeljicom titule „CRO-LJEPOTICA 2009“.

Rok prijave: 31. svibnja 2009. godine.

Adresa prijave: Művelődési Központ és Könyvtár, 7940 Szentlőrinc, Templom tér 1-3. Telefon/faks: 06/73/570-140; muvelodesikozpont@szentlorinc.hu
 Prijavnica je dostupna na adresi: www.szentlorinc.hu, ili se može tražiti kod mjesnih hrvatskih samouprava.

BIZONJA, ŠENKOVEC – Mjesni odbor Šenkovca poziva na ov vikend i predstavnike Bizonje na Dane Šenkovca. Trodnevna manifestacija počinje 22. majuša, u petak, s malonogometnim turnirom mjesnih odborov. Drugi dan, u subotu u 19 uri slijedi otkrivanje ploče mjesta prijateljev Šenkovca i Bizonje u Gradišću. Na kulturno-zabavnom večeru nastupaju KUD Mihovil Krušlin, Osnovna škola Ivana Perkovca Šenkovca, a potom slijedi koncert Udruge Ivana Perkovca, ka se zalaže za očuvanje kajkavske ikavice i promicanje zavičajne kulturne baštine. Nedilju, u 9 uri Limena glazba Desinić će zbuditi mješćane, a u 9.45 je predviđena svetačna sjednica Mjesnoga odbora Šenkovca. Prošecija krene u 10.30, maša bude u 11 uri. Pokidob Šenkovec, polag Zaprešića, prik ognjogasev ima partnere i u Petrovom Selu, fajbegeri iz južnoga Gradišća takaj su pozvani na veliko svečevanje.

Đurđevdanski športski i kulturni susret u Barči

U organizaciji barčanske Hrvatske samouprave, 25. travnja održan je treći Đurđevdanski športski susret. No ove godine, osim u kuglanju, natjecale su se momčadi i u malom nogometu, a programu je dodan i kulturni sadržaj.

Susret je počeo u veselom raspoloženju u 10 sati u kuglani Mokka, gdje se natjecalo 16 ekipa, 6 ženskih i 10 muških.

Bilo nam je jako drago da su se našem pozivu odazvali i naši prijatelji iz Pitomače.

Nakon ukusnog objeda susret se nastavljao u športskoj dvorani srednje škole „Dráva Völgye“ gdje su se natjecale četiri momčadi: Potonja, Martinci, Barča i Starin.

Prvo su mjesto osvojili Martinčani, drugo Potonjani a treće Barčani.

Kulturni je program počeo u 18 sati u domu kulture. Nastupili su: KUD iz Starina, pjevački zbor Korijeni iz Martinaca, KUD Drava iz Lukovišća, KUD Rodoljub iz Virovitice, KUD Podravina iz Barče i Orkestar Vizin.

Svojom su nazočnošću program uveličali Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Ljiljana Pancirov i Katja Bakija iz Generalnog konzulata Republike Hrvatske, te Jozo Solga, voditelj ureda Hrvatske držav-

ne samouprave. Na kraju folklornog programa za „svažiju dušu“ svi zajedno otpjevali su pjesmu „Podravino moja mila“ i zaplesali „naše“ kolo.

Nakon kulturnog programa slijedila je večera, a potom za dobro raspoloženje i veselje pobrinuo se Orkestar Vizin.

Cilj je ovoga susreta bio okupiti podravske Hrvate, Hrvate iz Šomodske županije i naše prijatelje iz Hrvatske, da se uza šport i folklor još bolje upoznamo, da se dobro provedemo, veselimo.

Bilo nam je drago što se okupilo i nekoliko Barčana koji su slavili skupa s nama. Nadamo se da će ih biti sljedeće godine još više. Program se ostvario potporom Hrvatske državne samouprave, barčanske Hrvatske samouprave i KUD-a Podravina.

apb

Natjecanje se završilo oko pola jedan sa sljedećim rezultatima:

Žene:	Muškarci:
1. mjesto: Petrovo Selo	Pitomača
2. mjesto: Dombol	Petrovo Selo
3. mjesto: Mješovita ekipa (Bojevo, Pečuh, Barča)	Potonja

Pinkovac–Petrovo Selo

Majuško drivo na Dan Europe kot simbol suradnje

Djelatni ljudi oko driva iz dvih sel

Drugoga majuškoga petka polag petroviske bolte i krčme veliko je mnoštvo sprohadjalo zgoditke oko motoriziranoga djela jednoga driva. Fajbegari iz Pinkovca i Petrovoga Sela, ter i brojna poznata lica iz petroviske partnerske općine iz Austrije, došli su k nam da osvidoču postavljanje majpana, dara Pinkovca Petrovom Selu. To su dvi najjužnije općine Gradišća, jedna u Austriji, jedna u Ugarskoj, ke su poveljom suradnje povezane jur od 2003. ljeta. Pred petimi ljeti, kad je Ugarska stupila u Europsku Uniju, Pinkovac je s majpanom presenetio stanovništvo našega sela, a k tomu su još onda obećali da će ova ceremoniju svakih pet ljet rado ponoviti. Tako je stablo od 25 metarav doputovalo u ranojutarnji ura iz pinkovskoga gmajnskoga luga 8. majuša, u petak. U tom ima peljajuću ulogu načelnik Pinkovca Leo Radaković ki je za Hrvatski glasnik rekao: – *Jako smo srićni da imamo ponovnu priliku s Petroviščani se veseliti i da njim ovde postavimo, kot je to obećano pred petimi ljeti, majuško drivo kot znak, simbol dobre suradnje, skupadjelovanja. Uza to predvečer 9. maja i zato je važno jer je 1994. ljeta i ovde udrila prva ura Europske Unije, tako da i ovo ima neku simboliku. Za nas je još važnije da smo kot ljudi skupa pak da bilanciramo dobro sudjelovanje. Bilo to na razini čuvarnic, škol, društav ali općin, crikvov, i ja mislim nismo si nikad mislili da ćemo ovako dobro uspjati u partnerstvu. Tako da imamo dost uzrokov da se veselimo, da jedan drugomu zahvalimo da smo ovako čez ljet jedan drugomu u susret išli pak da na ovoj dobroj bazi i dalje skupa djelamo. Ovo dugoljetno partnerstvo med gradišćanskimi seli pravoda bi moglo biti i za druga naselja peldodavno, to je i sam prvak austrijskoga Pinkovca, a ujedno i parla-*

mentarni zastupnik potvrdio: – Moram reći s tim da sam i sam uplećen, ali zapravo nimamo pandana u ovom smislu. Kako se ova suradnja razvila na takovoj čvrstoj bazi tako široko pak i s toliki sadržaji, emocijama, veseljem da zapravo moram reći da smo široko-daleko prvaki i peldodavni na ovom polju. Mislim da i na ov način čutu ljudi da imaju nešto skupnoga i nešto posebnoga i ja se tomu jako veselim! Dokle smo se pominali, majpan se je i prefriško zdignuo u luft, pomoću dizalice. Okolo driva nekoliko stupcev su zato klepcom bugnuli i seoski prvaki obadvih stran, ter i predsjednik Europskoga foruma u Gradišću Markus Prenner, ki je i sam podupirao ovu inicijativu. S Miklošem Kohutom, petroviskim liktarom, toga dana teško je bilo dvi poštene riči izminuti, bižao je simo-tamo, riktao je posle, otvarao je floše i dilio djelatnim ljudem. Zato je toliko rekao da se ufa da su ovim činom jednu tradiciju zasadili, kad ovo majuško drivo jur po drugi put kinči Petrovo Selo. – U okviru daljnjih spravišćev smo s načelnikom Leom Radakovićem čvrsto najprzeli da ćemo 20. juniuša, kad se bude Petrovo Selo predstavljalo u sambotelskom Muzeju sela da ćemo onda naše najstarije stanovnike iz Petrovoga Sela, a i iz Pinkovca odvesti u Sambotel da se i oni budu mogli jedni s drugim spoznati. Kad se je s pantljikama na europskom drivu u visini vjetrić zaigrao, svi nazočni su se odšetalu na gujaš i sprijateljavanje na dvor kulturnoga doma, a do kasne ure su se pekle slanine i duralo pominkanje, jačenje uz tambure. Znatiželjno smo se još zapitali za termin istancanja majpana, na što je Leo Radaković šalno rekao: – Kad budemo žedni i gladni, onda ćemo vam opet doći i srušiti ov majpan! –Tiho-

SANTOVO – Natjecanje u kuhanju ribe. Povodom praznika rada (1. svibnja), ovaj put u subotu, 2. svibnja, u Santovu je priredena već tradicionalna prvosvibanjska zabava. Već po tradiciji, na mjesnome nogometnom igralištu priređen je malonogometni turnir, a nakon nekoliko godina izostanka ponovno je održano natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša.

Od ukupno 17 natjecatelja, prvo mjesto osvojio je Stipan Đurkić, drugo Đuro Nović (rodnom iz Santova), obojica iz Baje, a domaćini su se morali zadovoljiti tek trećim mjestom, koje je pripalo Norbertu Horváthu, učeniku 8. razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. Među prvih šest, osvajanjem 5. mjesta, našao se i Ilija Stipanov.

Zasluzenu nagradu pobjedniku Stipanu Đurkiću iz Baje (lijevo) uručio je član ocjenjivačkog suda Mato Pekanov iz Gare (na slici).

DRENOVCI – I ove će se godine u tom naselju, u organizaciji Općinske narodne knjižnice Drenovci, održati (20. u nizu) pjesnički susreti „Drenovci 2009“, i to od 21. do 24. svibnja. Sudionici susreta imat će priliku čitati svoju poeziju i predstaviti se u drenovačkim osnovnim školama i u okolnim mjestima. Bit će predstavljanje knjige Mirka Jirsaka Ucjena, i okrugli stol posvećen Mirku Jirsaku. Uz narečeno sudionici susreta imat će priliku upoznati okoliš Spačvanskog bazena i župnu crkvu u Račinovcima. U subotu, 23. svibnja, u drenovačkoj knjižnici bit će predstavljanje Drenovačke antologije hrvatskog pjesništva, a navečer tradicionalno Pjesničko sjelo na kojem će sudionici susreta svaki posebice imati kratak program u trajanju od nekoliko minuta, izbor iz svoga stvaralaštva. Među četrdesetak glasovitih hrvatskih pjesnika, poziv drenovačkom druženju upućen je i hrvatskom pjesniku Stjepanu Blažetinu.

Poziv za dostavljanje prijedloga

Sukladno Pravilniku za dodjelu odličja Hrvatske državne samouprave, pozivamo članove i odbore Skupštine, područne hrvatske samouprave, hrvatske manjinske samouprave, hrvatske udruge, hrvatske ustanove da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja. Prijedloge možete dostaviti u ovim kategorijama:

Za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj

Za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj

Za hrvatsku mladež u Mađarskoj

Za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj.

Odličje se dodjeljuje za priznanje djelatnosti osobama, kolektivu, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom, djelatnošću posebno istaknule na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti, pridonijele razvoju hrvatskoga jezika i kulture, za koje se vežu istaknute osobne i kolektivne zasluge. Jedan predlagatelj ima pravo predložiti samo jednoga kandidata. Prijedlog za odličje predaje se na obrascu koji možete naći na web-stranici: www.horvatok.hu.

Prijedlog za dodjelu odličja treba stići na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24, e-mail: hramouprava@chello.hu) najkasnije do 15. lipnja 2009. godine.

GORNJI ČETAR – Križevski dani su pozvali vjernike u četarsku Goricu, u kapelu Sv. Fabijana i Sebastijana 18. majaša, u pondiljak. Ovdje imaju u ljeti samo jedanput svetu mašu, ku je ovom prilikom celebrirao sambotelski biskup dr. András Veres.

ALJMAŠ – Redovita okupljanja. Kako nas je obavijestila predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave Valerija Petrekanić Koszóc, bunjevački Hrvati u Aljmašu redovito se okupljaju na plesnim i pjevačkim zanimanjima. U organizaciji Neprofitne udruge bunjevačkih Hrvata „Divan klub”, plesna skupina, koju podučava stručna voditeljica Anica Dodonj, ima 20 članova koji se okupljaju svake subote od 19 sati u prostorijama gradskog Ureda za razvoj provincije. Pjevačka skupina, koju vodi nastavnica glazbenog odgoja Ilonka Czinege, ima 10–12 članova, a oni se sastaju svakog petka od 18.30 sati. Organizatori ujedno pozivaju sve zainteresirane da se odazovu u navedenim terminima.

Državna molitva i klanjanje

Tisuće vjernika hodočastilo Gospi na santovačkoj Vodici

Unatoč nesklonom vremenu, budući da je tijekom dana više puta padala ili zaprijetila kiša, te blatnjavom putu koji vodi do svetišta, dvije do tri tisuće domaćih vjernika i hodočasnika iz raznih krajeva Mađarske pa i inozemstva nazočilo je zajedničkoj molitvi i misnom slavlju, koje je u srijedu, 13. svibnja, na santovačkoj Vodici predvodio kalačko-kečkemetški nadbiskup Balázs Bábel. Misnom slavlju pribivao je i visoki crkveni dostojanstvenik iz Slovačke, novoimenovani nadbiskup Robert Bezak iz Trnave, te velik broj svećenika. Svojom nazočnošću svečanost su uveličali i brojni uzvanici, osim drugih i s hrvatske strane, među kojima su bili generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Jakupek Pancirov, konzulica Katja Bakija, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin i predsjednica Bačvanskog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković.

Misa je uljepšana i mladima u izvornoj nošnji koji su nosili župne crkvene barjake, pjesmom na mađarskom i hrvatskom jeziku u pratnji župnoga kantora Zsolta Siroka te, kako je to već običaj, s papinskom, mađarskom, hrvatskom, unijskom i seoskom

zastavom koje su cijelo vrijeme držali učenici naše škole.

Pobožnost je u 15 sati počela zajedničkom molitvom i klanjanjem Presvetom Oltarskom Sakramentu, koje su kod oltara na otvorenom pokraj najvećega na svijetu kipa Blažene Djevice Marije od nehrđajućeg čelika, posvećenog lani u listopadu, predvodili redovnici pavlini.

Time su započele državne marijanske pobožnosti, koje će se na dan ukazanja Fatimske Gospe održavati redovito svakog mjeseca do 13. listopada, a kako nam reče santovački župnik Imre Polyák, zajedničku molitvu i misno slavlje svakoga mjeseca predvodit će drugi pozvani gost.

Nakon mise za brojne uzvanike priredjen je domjenak u mjesnoj gostionici, koji je protekao u srdačnom i toplom ugođaju.

Na nedjeljnoj misi 17. svibnja, santovački je župnik zahvalio svima koji su na bilo koji način pridonijeli uspjehu santovačke priredbe, spomenuvši kako je svetište na Vodici vrlo lijepo uređeno, a uz potporu brojnih poduzetnika i pojedinaca obavljani su radovi u vrijednosti od 2,3 milijuna forinta.

Stipan Balatinac